

Kompensationsgradsrapporten

Tema 2022:

Hur mår våra pensioner på börsen?

Innehåll

1	Hur mår våra pensioner på börsen?	4
1.1	Sammanfattning	4
1.2	Årets resultat	5
2	Kompensationsgradsrapport 2022	6
2.1	Bakgrund och syfte	6
2.2	Vad menas med kompensationsgrad?	6
2.2.1	Låga kompensationsgrader	7
2.2.2	Höga kompensationsgrader	8
2.2.3	Vad säger kompensationsgraden?	8
2.3	Granskning av premiepensionen i årets rapport	9
2.4	Olika riktålder i samma åldersgrupp	10
2.4.1	Tidigare rapporter	10
2.5	Definitioner och variabler	11
2.6	Så har vi räknat	11
2.6.1	Ålder för första uttag	12
2.6.2	Urval	13
2.6.3	Avgränsningar	13
3	Resultatet	14
3.1	Urvalets sammansättning	14
3.2	Kompensationsgradens läge och spridning	15
3.3	Kompensationsgrad och ålder	18
3.4	Kompensationsgrad och kön	21
3.5	Skillnad på redan intjänad pension och prognos	22
3.6	Kompensationsgrad och inkomst	22
3.7	Fördelning allmän pension och tjänstepension	24
3.7.1	Olika tjänstepensionsavtal	24
3.7.2	Ålderns betydelse i olika avtal	25
3.7.3	Kön och avtalsområde	26

3.8	Privat sparande.....	27
3.9	Kapitalinkomsternas betydelse	27
3.9.1	Tjänstepensionen	28
3.9.2	Andel av den totala pensionen kopplad till kapitalmarknaden	28
3.10	Inkomstens betydelse	28
3.11	Tjänstepensionens andel	29
3.11.1	Skillnader i olika avtal.....	30
3.12	Skillnader mellan könen	30
3.13	Utveckling över tid	31
Bilaga 1		34
	Andra rapporter om kompensationsgrader	34

1 Hur mår våra pensioner på börsen?

1.1 Sammanfattning

minPension är en neutral och oberoende webbtjänst där de som tjänat in till pension i Sverige kan se sin samlade pension, göra pensionsprognoser och planera uttag av pension. Det ger bra möjligheter att påverka den framtida pensionen och förbereda sig i god tid inför uttag av pension.

Urvalet i årets undersökning är baserat på användare som har gjort pensionsprognoser under våren och sommaren 2022 vilket motsvarar cirka 166 000 individer. Efter bearbetning av uppgifter från Statistikmyndigheten (SCB) har vi lagt till variabler såsom utrikes- och inrikes födda.

Kompensationsgraden är definierad som skillnaden mellan förväntad pension, enligt pensionsprognosen, med livsvarig utbetalning delat med inrapporterad lön. Undersökningen baseras inte på typfall, ett standardiserat exempel, utan till stor del på det faktiska intjänandet hos minPensions användare.

Under de sex år som gått sedan våra första kompensationsgradsberäkningar har minPensions registrerade användare nästan fördubblats, från 2,3 till 4,5 miljoner. Andelen nya användare är till större del kvinnor och yngre och utrikes födda även om de äldre användarna fortfarande dominerar. Årskullar födda på 50-talet finns inte längre med i underlaget eftersom större delen av de årskullarna gått i pension. De årskullarna hade relativt sett höga kompensationsgrader.

Tidigare har vi sett att kompensationsgraden sjunkit med varje åldersgrupp när vi tittat på 50-, 60-, 70- och 80-talister. Det har i huvudsak handlat om en lägre kompensationsgrad i den allmänna pensionen. Läger vi till 90-talisterna sjunker kompensationsgraden ytterligare om pensionsåldern för samtliga sätts till 65 år.

Vi har därför valt att mäta kompensationsgraden i förhållande till nuvarande lön på två sätt. Dels om alla, oavsett ålder, tar ut sina pensioner från 65 års ålder, dels om olika årskullar i stället väljer att ta ut pension från respektive riktålder.

Riktålder är en pensionsålder som anpassats till varje generations förväntade genomsnittliga livslängd. När pensionsåldern kopplas till olika årskullars förväntade livslängd påverkas kompensationsgraden och pensionsnivån. Även om riktåldern främst påverkar uttag av allmän pension kan förändringarna även antas förlänga arbetslivet, och därmed uttagsåldern för andra pensioner. I våra beräkningar i årets rapport har vi därför i första hand valt att studera effekterna vid en riktåldersberäkning.

I år har vi valt att fördjupa oss i hur stor del av den totala pensionen som finns på kapitalmarknaden hos olika grupper. Vad spelar ålder, lönenivå och tjänstepensionsavtal för roll här? För vem har utvecklingen av premiepensionen och premiebestämd tjänstepension störst betydelse? Vi har därför valt att den här gången särredovisa premiepensionen som en del av allmän pension.

1.2 Årets resultat

Om pensionsåldern sätts till 65 år för samtliga och alla pensioner tas ut livsvarigt eller på så lång tid som möjligt är mediankompensationsgraden för urvalet 56,3 procent. Om varje åldersgrupps riktålder i stället används stiger mediankompensationsgraden till 66,9 procent. Givet en månadslön på 30 000 innan pensionen skulle det innebära en pension på 20 100 kronor i månaden. Utan riktålder blir pensionen 16 900 kronor i månaden.

Spridningen är stor. Männen har generellt högre kompensationsgrad än kvinnor. Medianen är 68,2 respektive 65,3 procent. Skillnaden i kompensationsgrad mellan könen minskar dock i de yngre generationerna. För män och kvinnor födda på 60-talet är skillnaden i kompensationsgrad fyra procentenheter, för 80-talisterna är skillnaden en procentenhet. I vissa tjänstepensionsavtal (kollektivavtal) sjunker kompensationsgraden mer för yngre generationer och i vissa avtal är skillnaden mellan könen större än i andra avtal.

Lägst förväntad kompensationsgrad har utrikes födda (oavsett kön). Även om pensionsåldern anpassas till riktåldern är den genomsnittliga kompensationsgraden 57,9 procent.

I takt med att pensionsspararna har fler år med intjänad premiepension och att yngre i allt högre grad har premiebestämd tjänstepension ökar pensionernas koppling till utvecklingen på kapitalmarknaderna. För individer med relativt låga inkomster är andelen premiepension högre än för individer med högre inkomster. Men den högsta exponeringen mot kapitalmarknaden har 70- och 80-talister med hög lön och därmed hög andel premiebestämd tjänstepension.

För 70-talisterna, som är den första generationen som har fått premieinbetalningar nästan under hela arbetslivet, har premiepensionen hittills gett högre avkastningen än den förväntade enligt branschens prognosstandard.

En högre exponering mot kapitalmarknaden betyder också att pensionssparandet och uttaget av pensionen blir mer volatil än tidigare. Pensionen kan således både stiga och sjunka i värde över tid.

2 Kompensationsgradsrapport 2022

2.1 Bakgrund och syfte

Pensionen i det svenska pensionssystemet kommer från olika håll. Dels i form av allmän pension från staten, dels från arbetsgivare i form av tjänstepension men också från olika typer av privat pensionssparande.

Sedan några årtionden tillbaka har pensionerna förändrats. Vi har gått från förutsägbara system med hög grad av förmånsbaserade produkter till premiebestämda system där individens arbetsliv och val ger större skillnader och det är allt svårare att förutsäga hur stor pensionen blir. En viktig uppgift för aktörerna på den svenska pensionsmarknaden har därför blivit att ge så tillförlitliga pensionsprognoser som möjligt till individer så att de kan ta välgrundade beslut om sin egen pension.

minPension är en neutral och oberoende webbplats där de som tjänat in till pension i Sverige kan se sin samlade pension och göra pensionsprognoser. Det ger bra möjligheter att påverka den framtida pensionen och förbereda sig i god tid inför uttag av pension.

Urvalet i vår undersökning är baserat på användare som gjort pensionsprognoser under våren 2022 vilket motsvarar cirka 166 000 individer. Efter bearbetning av Statistikmyndigheten (SCB) har vi lagt till variabler såsom utrikes- och inrikes födda samt regional hemvist. SCB har även säkerställt att inkomstuppgifterna på våra användare överensstämmer med taxerad inkomst.

Årets rapport är den sjätte sedan 2016. Sedan första mätningen har förutsättningar och underlaget förändrats. Andelen registrerade användare har ökat från drygt 2 miljoner till 4,5 miljoner. En stor del av de 50-talister som fanns med i den första rapporten har gått i pension och ingår inte längre i underlaget. Andelen 80-talister ökar, liksom minPensions användare i stort, och vi har för första gången även med 90-talisterna i den här rapporten. Med fler yngre har andelen förmånsberäknade tjänstepensioner minskat och andelen premiebestämda ökat. I den allmänna pensionen har tilläggspensionen fasats ut och andelen premiepension ökat. Det har gjort att vi i år lägger extra fokus kring hur stor andel premiepensionen och premiebestämd tjänstepension utgör av totala kompensationsgraden.

De demografiska förändringarna i underlaget innebär också att fler användare har en längre förväntad medellivslängd.

2.2 Vad menas med kompensationsgrad?

Kompensationsgrad är ett mått som fått spridning och används för att jämföra pensionsnivåer. Måttet mäter skillnaden i inkomstnivå före och efter pension.

Kompensationsgradens nivå kan förändras mellan olika undersökningar eftersom faktorerna som mäts varierar. Det kan röra sig om olika typer av inkomster och ersättningar från socialförsäkringssystemen, pensioner som tas ut på kort tid, kapitalinkomster och deltidslöner i slutet av arbetslivet. Vad som finns i täljaren och nämnaren spelar stor roll.

Vi har valt att mäta kompensationsgraden som kvoten mellan förväntad pension, med livsvarig utbetalning, i pensionsprognosen och nuvarande lön vilket här även blir förväntad slutlön. För att undvika att resultatet påverkas av att de som har möjlighet att ta ut den allmänna pensionen kombinerar lön och pension i slutet av arbetslivet har vi avgränsat åldersspannet bland användarna. Den högsta åldern i underlaget är 61 år.

2.2.1 Låga kompensationsgrader

Det finns en mängd faktorer som kan påverka kompensationsgraden åt båda håll.

Låga kompensationsgrader uppstår när den prognostiserade pensionen är låg i förhållande till slutlönen. Enligt vår bedömning är den vanligaste orsaken att yrkeslivet för individen historiskt sett präglats av deltidsarbete, vilket fortfarande är vanligare för kvinnor än för män.

Sent inträde på arbetsmarknaden minskar antalet år för intjänande. Det kan vara en anledning till att utrikes födda har en lägre kompensationsgrad jämfört med inrikes födda. Dagens regelverk för garantipensionen, där storleken på garantipensionen hänger ihop med boendetiden i Sverige, medför också att utrikesfödda riskerar att få en extra låg kompensationsgrad eftersom garantipensionen inte ger samma effekt.

Om uttagstiden stiger på grund av att de unga lever längre kommer kompensationsgraden att bli lägre än för tidigare generationer. De nya riktåldrarna, där hänsyn tas till varje årskulls förväntade livslängd, är ett sätt att anpassa den allmänna pensionen till att vi lever allt längre.

Höginkomsttagare utan tjänstepension kan också få låg kompensationsgrad. Inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp är inte pensionsgrundande inom den allmänna pensionen vilket medför att ingen pension tjänas in därutöver.

Däremot kompenseras höginkomsttagarna genom tjänstepensionen som har ett högre tak eller inget tak alls för intjänande till nya pensionsrätter. Dock blir intjäningstiden kort om de höga inkomsterna kommer relativt sent i livet. I kombination med en hög slutlön gör det att kompensationsgraden blir låg. Företagare riskerar också att få en låg pension om de inte ser till att själva betala in till sin egen tjänstepension.

Värdeutveckling på pensionskapitalet påverkar också kompensationsgraden. Den faktiska värdeutvecklingen påverkas av avkastningen på kapitalet och kostnaden för förvaltningen. Olika typer av pensioner kan ha olika förväntad avkastning eftersom pensionerna är placerade och beräknade på olika sätt.

Inkomstpensionen räknas upp med ett inkomstindex som i sin tur beror på tillväxten i svensk ekonomi. Förmånsbestämda tjänstepensioner är kopplade till individens löneutveckling och antalet år i respektive kollektivavtal.

Premiepensionen och premiebestämda tjänstepensioners värdeutveckling är mer direkt kopplade till börsutvecklingen och den enskilde individens val.

Låg värdeutveckling över tid leder till lägre kompensationsgrad. Om en stor del av pensionen finns i tillgångar där den förväntade värdeutvecklingen är lägre än för andra pensioner kan kompensationsgraden påverkas negativt.

2.2.2 Höga kompensationsgrader

Med hög kompensationsgrad menas att pensionsnivån är hög i förhållande till slutlönen. Därmed inte sagt att pensionsutbetalningen, mätt som kronor i månaden, är hög.

En hög kompensationsgrad kan bero på att individen har haft en hög eller normal inkomst under lång tid och sedan gått ner i arbetstid eller blivit arbetslös eller långvarigt sjuk strax innan pensioneringen. Samma sak kan inträffa om en individ väljer att de sista åren före pensionering börja arbeta som egenföretagare och därmed i många fall sänker sina inkomster. För dessa individer kommer pensionen att bli hög relativt slutlönen och därmed blir kompensationsgraden hög.

Kompensationsgraden blir också hög för individer som under en längre tid haft inga eller mycket låga inkomster. Det beror på det grundskydd som finns inom det allmänna pensionssystemet, med bland annat garantipensionen som täcker upp en riktigt låg pension.

Åldern på individerna spelar också roll. Hos minPensions användare finns en övervikt av äldre användare där livslängdsantagandet är kortare än för yngre generationer varför kompensationsgraden generellt blir högre givet samma pensionsålder.

Olika typer av tjänstepensionsavtal kan påverka kompensationsgraden. Förmånsbestämda tjänstepensioner har andra beräkningsgrunder än premiebestämda tjänstepensioner. I de äldre generationerna finns större inslag av förmånsbestämd pension.

2.2.3 Vad säger kompensationsgraden?

Syftet med att följa kompensationsgradens utveckling är att undersöka om det råder skillnader mellan kön, ålder och olika avtalsområden inom tjänstepensionen eller om det finns andra faktorer som kan tänkas bidra till olika utfall samt om dessa förändras över tid. På så sätt vill vi sprida kunskap om pensioner och mekanismerna som påverkar pensionen både till beslutsfattare och till pensionsspararna.

Underlaget till rapporten finns även med i jämförelseverktyget "Din pensionsjämförelse" som finns på minPension och där du som enskild individ kan jämföra din förväntade pension med andras i till exempel samma åldersgrupp eller inom samma avtalsområde.

Det finns olika sätt att mäta kompensationsgrad. Det finns andra rapporter som mäter kompensationsgraden med andra metoder. Mer om det i **Bilaga 1**.

Diagram 1: Din pensionsjämförelse

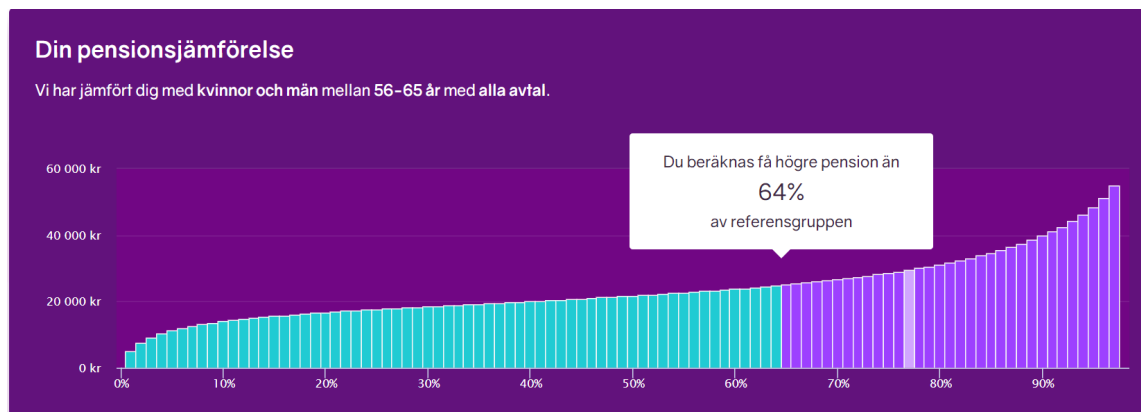

Diagram 1: Underlaget i den här rapporten återfinns på minPensions webbplats under fliken Pensionsstatistik och heter "Din pensionsjämförelse".

2.3 Granskning av premiepensionen i årets rapport

I årets rapport, som är den sjätte sedan 2016, tittar vi för första gången på hur stor andel av pensionen som finns på kapitalmarknaden. Pensionerna har förändrats och yngre generationer kommer att ha större andel av sina pensions-tillgångar direkt placerade på den globala kapitalmarknaden. Deras pensionstillgångar består av både premiepension i den allmänna pensionen och premiebestämda tjänstepensioner där pengarna antingen kan placeras i fondförsäkringar eller i traditionella försäkringar. I de fyra stora kollektivavtalen placeras de pengar som spararen inte aktivt väljer att placera någon annanstans i olika typer av traditionella försäkringar med varierande risknivå och exponering mot kapitalmarknaden.

I premiepensionen är motsvarande pengar placerade i fonder. Det finns en valmöjlighet att själv placera pengarna. Förvalet, för den som inte väljer något annat, är att pengarna placeras i en global aktiefond, AP7Såfa. Gradvis, från 56 års ålder, minskar andelen aktier för att vid 75 års ålder vara omkring en tredjedel av kapitalet.

Syftet med rapporten är att lyfta fram de premiebaserade pensionerna och se hur stor andel av den totala pensionen de förväntas utgöra för olika ålders- och inkomstgrupper. Vi har därför valt att den här gången redovisa premiepensionens andel av den allmänna pensionen separat.

I våra tidigare rapporter om kompensationsgraden har vi låtit alla, oavsett ålder, börja sitt pensionsuttag vid 65 års ålder. Det är den ålder som det i dagsläget går att påbörja uttag av hela den allmänna pensionen inklusive garantipensionen. Sedan år 2020 tittar vi även på riktålderns effekt på kompensationsgraden. Riktåldern kan liknas vid dagens 65-årsgräns eftersom det på samma sätt är den ålder då det går att ta ut alla delar av den allmänna pensionen. För att en jämförelse ska

bli möjlig väljer vi även att börja uttaget av alla andra pensioner samtidigt och med så lång uttagstid som möjligt.

I rapporten jämför vi olika generationers kompensationsgrad efter att hänsyn tas till deras förväntade riktålder. Hur påverkas kompensationsgraden när vi väljer att ha olika startår för uttag av pension för olika generationer? Den förväntade riktåldern, som tar hänsyn till varje generations förväntade medellivslängd, har tagits fram av Pensionsmyndigheten. Riktåldern införs från 2026, därefter kommer varje årskulls förväntade livslängd att fastställas några år innan det är möjligt att börja ta ut pensionen.

Tabell 1: Exempel riktåldrar för olika födelseår

Födelseår	Riktålder
1958-1960	66 år
1961- 1963	67 år
1964-1970	68 år
1971-1982	69 år
1983-	70 år

Tabell 1: Exempel på riktåldrar för respektive åldersgrupp

2.4 Olika riktålder i samma åldersgrupp

Vi har tidigare valt att titta på hur kompensationsgraden varierar mellan olika generationer. Därför har vi delat upp årskullarna efter vilket årtionde de är födda, alltså 50-, 60-, 70- och 80-talister. Vi har även här valt att ha samma indelning för att lättare kunna följa en åldersgrupp över tid. Därmed kan en åldersgrupp ha flera olika riktåldrar (se tabellen ovan).

I den här rapporten har vi för första gången även med 90-talisterna, vilka år 2022 är 22–32 år.

2.4.1 Tidigare rapporter

1. År 2016 presenterade vi den första delrapporten "Hur stor blir pensionen?" som byggde på användarnas prognoser från 2015. I rapporten studerade vi om det fanns några skillnader i genomsnittlig kompensationsgrad mellan kvinnor och män och inom olika avtalsområden. Vi tittade särskilt på kompensationsgraden för 50-talisterna. [Läs rapporten](#)
2. År 2017 bearbetades materialet med hjälp av SCB och kompensationsgrader för utrikes födda lyftes fram. [Läs rapporten](#)

3. 2018 gjordes en ny beräkning med fokus på minPensions användare som är födda på 60-talet. Den första generationen som delvis omfattades av förändringarna i den allmänna pensionen, 40-talisterna, har till stora delar slutat arbeta. En stor del av 50-talisterna har gått i pension eller kommer att göra det om något år. Därefter är det 60-talisternas tur. [Läs rapporten](#)
4. 2020 presenterade vi en rapport där vi för första gången tog hänsyn till förslagen om nya riktåldrar i den allmänna pensionen. Vi tittade på några utvalda årskullar och hur deras kompensationsgrad påverkades av höjd pensionsålder (införande av riktåldrar). Vi studerade även skillnaderna i pensionsnivåer för framtidens pensionärer i landets olika regionen. [Läs rapporten](#)
5. 2021 tog vi ett större grepp på riktålderns betydelse och utökade beräkningen av riktålderns effekter genom att se effekterna av förändringarna för alla årskullar. [Läs rapporten](#)

2.5 Definitioner och variabler

I våra beräkningar har vi endast tittat på de pensioner som ingår i beräkningsunderlaget på minPension, det vill säga den allmänna pensionen (inkomstpension, premiepension och garantipension). Till det kommer tjänstepensioner och eventuellt privat pensionssparande. Med privat sparande menas avdragsgillt pensionssparande som rapporteras in till minPension. I våra beräkningar ingår inte inkomstpensionstillägg, äldreförsörjningsstöd, bostadstillägg för pensionärer eller utländska pensioner. Vi har heller inte med tillägg i tjänstepensionerna i form av del- eller flexpension om det inte är intjänad pension. Tillägget finns inte med i prognosberäkningen för framtida inbetalningar.

2.6 Så har vi räknat

Prognosberäkningen utgår från "Standard för pensionsprognoser" (utarbetat i samarbete mellan Svensk Försäkring och Pensionsmyndigheten) som är en rekommendation till ett branschgemensamt sätt att beräkna pensionsprognoser. Standarden ska underlätta jämförbarhet och svara på frågan "Om jag fortsätter att arbeta och spara som i dag, hur mycket pension per månad kan jag då förväntas få?". Vi jämför framtida pension med lön och inte mot andra typer av ersättningar som sjukersättning eller a-kassa. För att resultatet av pensionsprognosen ska bli jämförbart med nuvarande lön och inte missuppfattas av användaren presenteras resultatet i dagens pris- och löneläge. Det innebär att inkomstillväxten sätts till noll.

Detta tillsammans med antagandet om att framtida inkomster och sparande förblir oförändrade, gör att slutlönen blir lika med nuvarande lön och framtida premieinbetalningar förblir oförändrade fram till pension. Kapitalavkastningen, uttrycks som överavkastning, är i "Standard för pensionsprognoser" satt till 2,1 procent. Överavkastning innebär här avkastning utöver löneutveckling. Underlaget till rapporten är beräknat på den prognosstandard som gällde våren och sommaren år 2022.

För jämförelsens skull har vi i den här och tidigare rapporter satt pensionsåldern till 65 år för alla. Alla pensioner tas ut livsvarigt eller enligt längsta möjliga uttagstid. Det är det underlag som ingår i vår pensionsstatistik "Din pensionsjämförelse" på minPensions webbplats.

Eftersom kompensationsgraden är en kvot, där täljaren utgörs av pensionen och nämnaren av lönen innan pension, behöver dessa begrepp definieras. Hur vi väljer att definiera begreppen kommer att påverka utfallet i beräkningen. I den här studien faller det sig naturligt att använda sig av den lön som fås i de simulerade pensionsprognoserna. Eftersom lönetillväxten sätts till noll kommer slutlönen vara lika med den nuvarande lönen.

För att beräkna effekterna på kompensationsgraden av höjd riktålder har vi i den här undersökningen även valt att höja pensionsåldern från 65 år till den förväntade riktåldern för olika åldersgrupper. På samma sätt höjs åldern för uttag av övriga pensioner. I den här rapporten redovisar vi även resultat från de kompensationsgradsberäkningarna.

2.6.1 Ålder för första uttag

Pensionen har definierats som den prognostiserade pensionen som fås i prognossimuleringarna. Inom den allmänna pensionen sker den första pensionsutbetalningen för närvarande vid 65 år. Efter det räknas den allmänna pensionen om på grund av taxeringsförfarandet (nya pensionsrätter för de två senaste åren innan pension räknas in vid årsskiftet) och följsamhetsindexeringen. Därmed kommer den allmänna pensionen att fluktuera något i början av utbetalningstiden. Av detta skäl har vi valt att mäta pensionen två år efter tidpunkten för pensionering, då den allmänna pensionen hunnit stabilisera sig. På motsvarande sätt görs beräkningarna när vi valt en riktålder för pensionsutbetalning i stället för vid 65 år.

När vi studerar kompensationsgraden använder vi oss av medianen i stället för medelvärdet. Medianen påverkas inte i lika stor utsträckning som medelvärdet av extrema observationer och sneda fördelningar, vilket gör den till ett bättre mått av kompensationsgradens genomsnittliga nivå. Det ska också uppmärksammas att summan av de olika pensionsformernas medianer, beräknade var för sig, inte nödvändigtvis är lika med den totala mediankompensationsgrad som vi får om vi inte delar upp pensionen på respektive pensionsform utan beräknar mediankompensationsgraden på den totala pensionen. Det ska dock visa sig att skillnaderna i de flesta fall är mycket små. Vi kommer därför endast att studera mediankompensationsgraden efter uppdelning på respektive pensionsform och benämna summan av dessa som den totala mediankompensationsgraden.

I de prognossimuleringar som görs får vi uppgifter om ett antal variabler som vi behöver för att studera kompensationsgraden. Förutom prognostiserad pension och slutlön per individ får vi bland annat uppgifter om kön, ålder och avtalstillhörighet inom tjänstepensionen. Efter bearbetning av SCB har vi lagt till variabler för utrikes eller inrikes född, i vilken region de bor och antal individer i de olika grupperna i vårt underlag och för Sveriges befolkning. SCB har också stämt av att inkomstuppgifterna från våra användare överensstämmer med taxerad inkomst.

2.6.2 Urval

minPension hade våren 2022 omkring 4,5 miljoner registrerade användare. Under 2021 gjordes 46 miljoner pensionsprognoser på minPension. Vi får på så sätt tillgång till ett omfattande datamaterial till underlag för bland annat kompensationsgradsberäkningar.

I urvalet till kompensationsgradsberäkningarna valt att ta med personer som

- är födda 1961 eller senare
- har en månadslön mellan 15 000 och 200 000 kronor
- har gjort pensionsprognos på minPension någon gång under våren år 2022.

2.6.3 Avgränsningar

Personer som har en eller flera manuellt registrerade försäkringar eller uppfyller vissa specifika kriterier ingår inte i urvalet. En manuellt registrerad försäkring innebär att användaren själv lagt till en försäkring samt angett en premieinbetalning till den. Anledningen till att vi inte vill ha med dessa individer är att det finns en risk att användaren angett felaktiga uppgifter, till exempel att premieinbetalningen är inaktuell eller på annat sätt felaktig. Det finns också en risk att den pension som registrerats manuellt redan finns inrapporterad från ett pensionsbolag vilket gör att vi får så kallade dubletter.

De ovan nämnda specifika kriterierna som gör att individen inte heller ska ingå i urvalet är till exempel att uttag av ålderspension redan påbörjats, att individen har hel eller partiell sjukersättning eller att vi har för osäkra uppgifter för att kunna lita på prognosen. I urvalet har vi sedan plockat ut användare med vissa på förhand bestämda födelsedatum.

3 Resultatet

3.1 Urvalets sammansättning

Vi har valt att dela upp urvalet på kön och även på utrikes och inrikes födda. Skälet till det är att våra tidigare rapporter visat att kompensationsgraden skiljer sig åt i de grupperna. Vi kan också se att kvinnor och utrikes födda är något underrepresenterade i vårt urval jämfört med befolkningen i stort. Männen är överrepresenterade. Jämfört med användarna 2015 har dock andelen kvinnor ökat från 41 till 43,7 procent och de utrikes födda från 9,6 till 15,8 procent. Även om andelen utrikes födda också ökat under motsvarande tid, från 17 till 20 procent, så är ökningen av utrikes födda som registrerat sig på minPension större. Männens andel har på motsvarande sätt minskat från 59 procent år 2015 till 56,3 procent 2022.

I tabell 2 har vi delat upp minPensions urval och jämfört med motsvarande grupper i Sveriges befolkning.

Tabell 2: minPensions urval jämfört med Sveriges befolkning

Andel %	Utrikes födda	Män	Kvinnor
minPension	15,8	56,3	43,7
Sveriges befolkning	20,0	50,3	49,7

Tabell 2: Andelen män och kvinnor och andelen utrikes födda bland minPensions urval jämfört med Sveriges befolkning. Folkbokförda i Sverige 2021-12-31.

minPensions användare har klart högre löner än Sveriges befolkning som helhet i motsvarande ålder, se tabell 3. Det gäller även om vi bryter ner resultatet, till exempel med hänsyn till kön, ålder eller utrikes, inrikes född. Lönenivåerna har dock olika mätpunkt. För minPensions användare är det lönen 2022 som används, medan det i jämförelsematerialet med Sveriges befolkning är lönenivåer från 2020.

Tabell 3: Medianlönerna minPensions urval jämfört med Sveriges befolkning

Medianlön	minPension	Sveriges befolkning
Totalt	445 180	312 023
Män	467 800	348 115
Kvinnor	417 176	276 563
Utrikes födda	412 551	194 369
Inrikes födda	450 758	339 660
Födda 1961–1969	451 020	372 638
Födda 1970–1979	474 236	379 370
Födda 1980–1989	447 176	314 465
Födda 1990–1999	392 000	203 057

Tabell 3: Medianlönerna i minPensions urval jämfört med medianlönerna för Sveriges befolkning i åldern 19–63 år 2022. Folkbokförda i Sverige 2021-12-31.

De generellt högre inkomsterna hos minPensions användare jämfört med Sveriges befolkning kan innebära att den allmänna pensionens andel av kompensationsgraden kan vara något lägre och tjänstepensionens andel något högre än för Sveriges befolkning som helhet eftersom det finns ett inkomsttak i den allmänna pensionen. Men nedbrutet på inkomstintervall försvinner den skillnaden.

3.2 Kompensationsgradens läge och spridning

Diagrammet nedan visar medianen för kompensationsgraden för minPensions urval när vi tar hänsyn till de olika riktåldrarna.

Mediankompensationsgraden är den kompensationsgrad som delar urvalet mitt itu, det vill säga att 50 procent av individerna har en lägre kompensationsgrad än mediankompensationsgraden och 50 procent har en högre. Medianen för samtliga är 66,9 procent. Om vi väljer att låta alla i urvalet ta ut pensionerna från 65 års ålder blir medianen 56,3 procent.

Jämfört med våra tidigare mätningar stiger kompensationsgraden om vi räknar med riktålder, medan den sjunker något om vi väljer att ha en gemensam uttagsålder på 65 år. Anledningen till att den sjunker har sannolikt att göra med att fler yngre med längre förväntad livslängd ingår i underlaget.

Diagram 2: Spridning i kompensationsgrad för hela urvalet

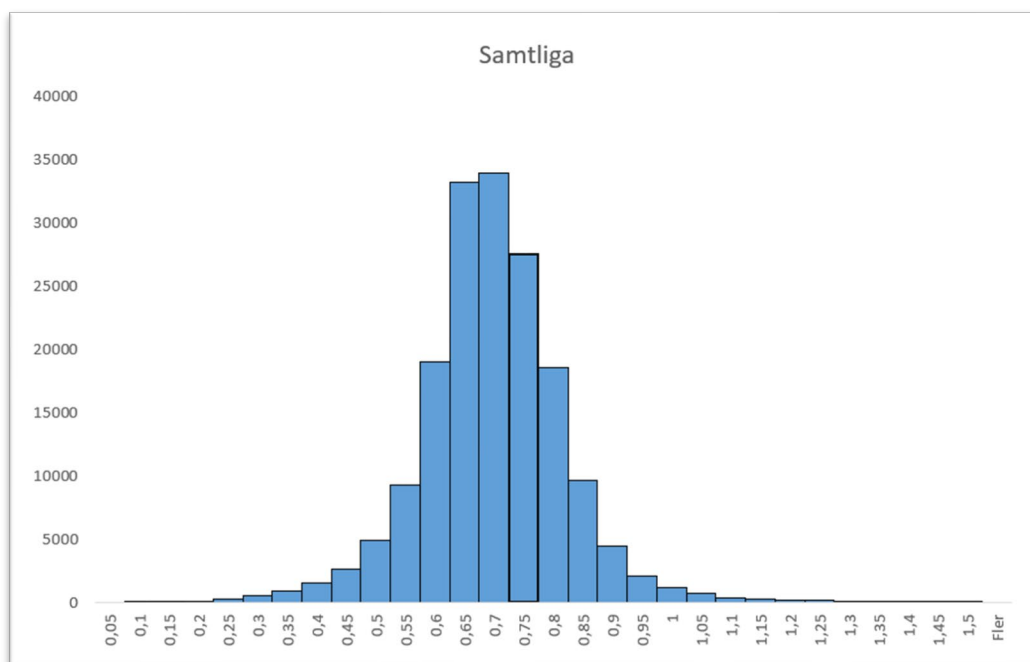

Diagram 2: Spridningen i kompensationsgrad för hela urvalet, ålder 22–61 år, uttagsålder är riktålder för respektive åldersgrupp, livsvarigt uttag eller längsta möjliga uttag för respektive pension. Medianen för samtliga är 66,9 procent.

Om urvalet delas upp i grupperna män, kvinnor och utrikes födda skiljer sig kompensationsgraderna åt. Män har den högsta mediankompensationsgraden: 67,8 procent (-0,4), kvinnor 65,8 procent (+0,5) med riktåldersberäkning. Inom parentes förändring från förra årets mätning.

Skillnaden i kompensationsgrad mellan män och kvinnor minskar alltså. En förklaring kan vara att 50-talisterna nu gått i pension och inte finns med i underlaget. Där har tidigare rapporter visat att skillnaden i kompensationsgrad mellan könen varit omkring fem procentenheter. I yngre generationer minskar skillnaderna.

Utrikes födda har den lägsta kompensationsgraden. Även när riktåldern räknas med blir den genomsnittliga förväntade kompensationsgraden 58,2 procent (+0,3). Skillnaden mellan utrikes födda män och kvinnors kompensationsgrad är mindre än en procentenhet.

Bland utrikes födda är andelen med en kompensationsgrad på mindre än 50 procent betydligt högre än för inrikes födda, vilket kan bero på att färre intjänandeår påverkar kompensationsgraden och färre boendeår i Sverige även påverkar nivån på garantipensionen. Utrikes födda kan även i högre grad än inrikes födda ha pensioner från andra länder vilket inte ingår i vårt underlag.

Diagram 3: Spridning i kompensationsgrad för utrikes födda

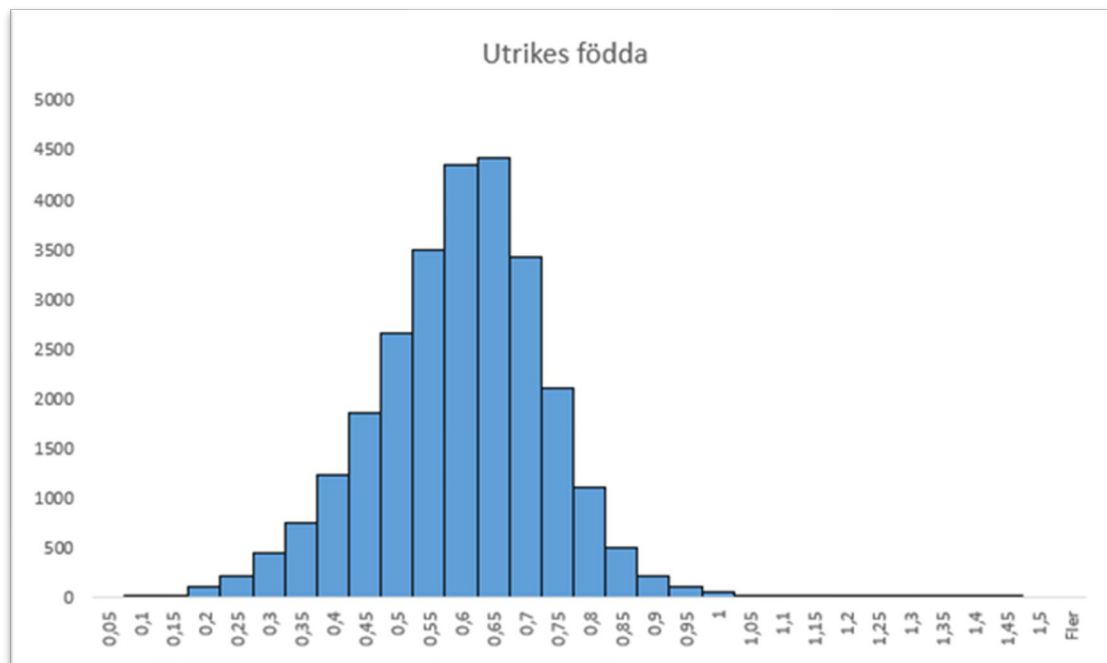

Diagram 3: Spridningen i kompensationsgrad, utrikes födda 22–61 år, uttagsålder är riktålder för respektive åldersgrupp, livsvarigt uttag eller längsta möjliga uttag för respektive pension.

Om vi jämför kompensationsgraden för samma underlag men utan riktålder, dvs. vid 65 års ålder, är förändringen i samtliga grupper drygt tio procentenheter högre. Det innebär att den som har en lön på 30 000 kronor kan räkna med i genomsnitt 3 000 kronor mer i månaden i pension om pensionen tas ut från riktåldern i stället för från 65 års ålder.

Jämför vi de olika grupperna har inrikes födda män både högre kompensationsgrad i den allmänna pensionen och i tjänstepensionen än övriga grupper. Här är det dock viktigt att komma ihåg att vi inte delat in urvalet i mer finfördelade grupper efter ålder, avtalstillhörighet och lön vilket gör att urvalets sammansättning i de olika grupperna påverkar kompensationsgraden.

Diagram 4: Total kompensationsgrad, riktålder

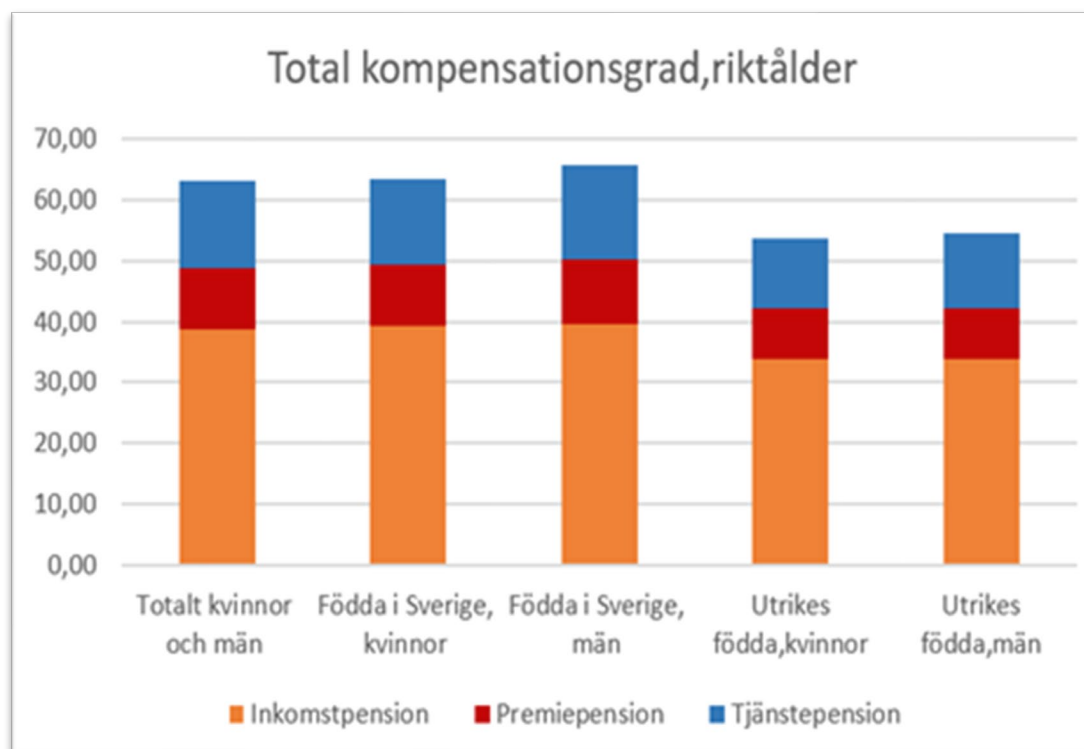

Diagram 4: Skillnaden i total mediankompensationsgrad utifrån riktålder uppdelad på män, kvinnor och utrikes födda fördelat på inkomstpension, premiepension och tjänstepension.

3.3 Kompensationsgrad och ålder

Under de sex år som gått sedan våra första kompensationsgradsberäkningar har minPensions registrerade användare nästan fördubblats, från 2,3 till 4,5 miljoner. Andelen nya användare är till större del kvinnor och yngre och utrikes födda även om de äldre användarna fortfarande dominerar. Årskullar födda på 50-talet finns inte längre med i underlaget eftersom större delen av de årskullarna gått i pension. De årskullarna hade relativt sett höga kompensationsgrader.

Tidigare har vi sett att kompensationsgraden sjunkit med varje åldersgrupp när vi tittat på 50,60,70 och 80-talister. Det har i huvudsak handlat om en lägre kompensationsgrad i den allmänna pensionen. Läger vi till 90-talisterna sjunker kompensationsgraden ytterligare om pensionsåldern för samtliga sätts till 65 år.

Diagram 5: Kompensationsgrad, olika generationer, pension vid 65 år

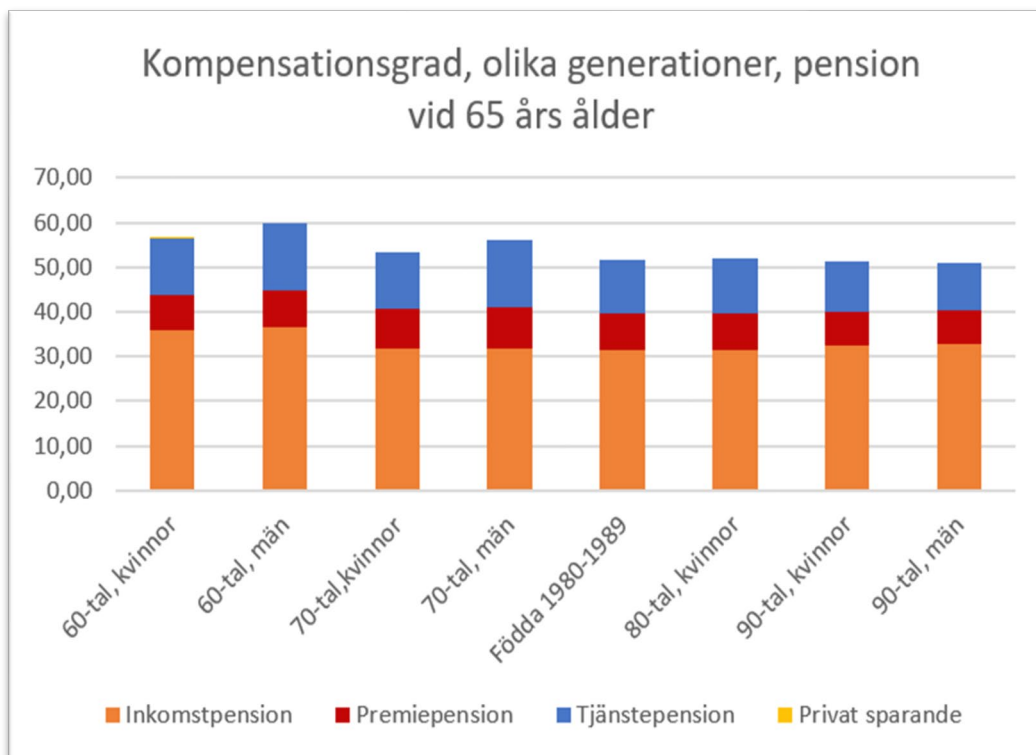

Diagram 5: Skillnaden i genomsnittlig kompensationsgrad mellan olika åldersgrupper oavsett lön, fördelad på inkomstpension, premiepension, tjänstepension och privat sparande. Åldern för första pensionsuttag är 65 år. Det privata sparandet finns enbart för kvinnor födda på 60-talet utgör 0,18 procentenhet av den totala kompensationsgraden.

Om vi i stället sätter första pensionsuttaget lika med den beräknade riktåldern för varje åldersgrupp förändras den bilden. Kompensationsgraden i den allmänna pensionen blir ungefär densamma oavsett ålder. Skillnaden i total kompensationsgrad beror i högre grad på skillnader i tjänstepensionen.

Diagram 6: Kompensationsgrad, olika generationer, riktålder

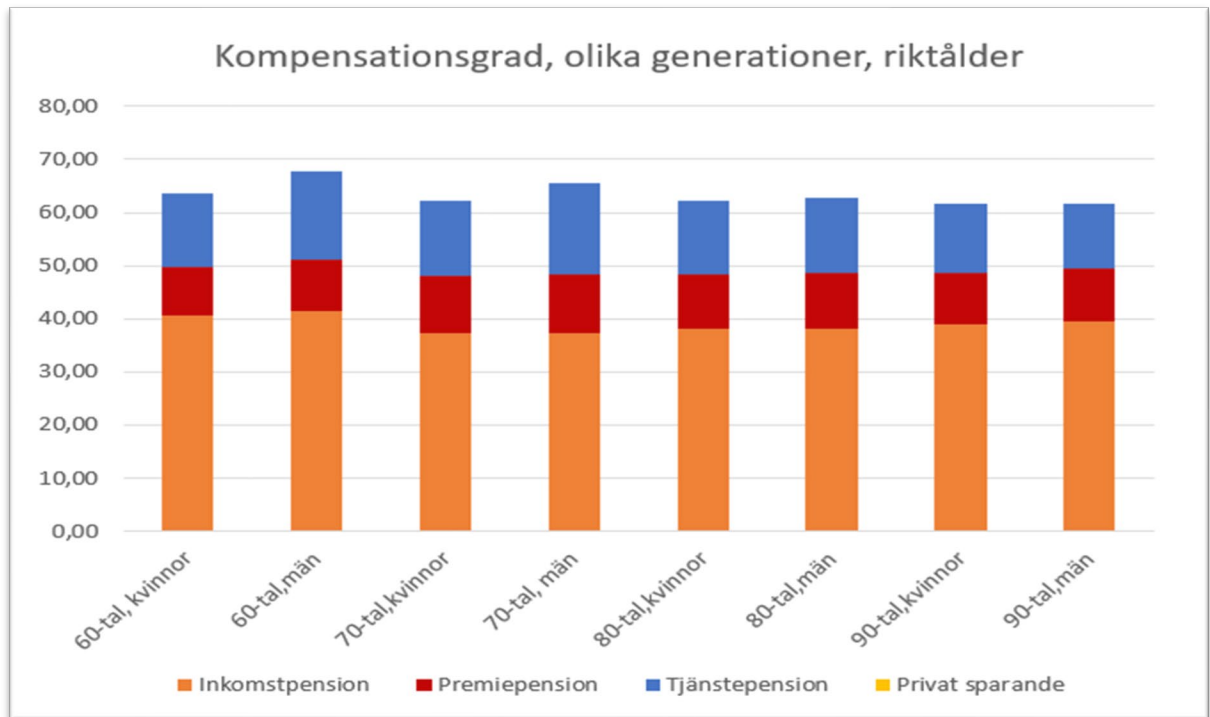

Diagram 6: Kompensationsgrad i olika generationer, män och kvinnor, uppdelat på inkomstpension, premiepension, tjänstepension och privat sparande om de tar ut pension vid riktåldern. Det privata sparandet förekommer i stort sett bara hos kvinnor födda på 60-talet och är mindre än en procentenhet av den totala kompensationsgraden.

Den största förändringen sker hos 80- och 90-talisterna. Med en pensionsålder på 65 år blir deras genomsnittliga kompensationsgrad för den totala pensionen omkring 62 procent jämfört med 52 procent om de går i pension vid 65 års ålder. Riktåldersberäkningarna innebär dock att de förväntas ta ut sina pensioner först vid 69 eller 70 års ålder.

Tabell 4: Förändring kompensationsgrad i procentenheter

Åldersgrupp	Kön	Pension 65 år	Riktålder	Skillnad
60-talister	Kvinnor	56,6	63,7	7,1
	Män	59,8	67,7	7,9
70-talister	Kvinnor	53,4	62,3	8,9
	Män	56,2	65,4	9,2
80-talister	Kvinnor	51,6	62,1	10,5
	Män	52,1	62,7	10,6
90-talister	Kvinnor	51,3	61,8	10,5
	Män	51,1	61,7	10,6

Tabell 4: Förändringen av kompensationsgraden hos olika åldersgrupper om pensionsålder vid 65 år jämförs med pensionsålder vid respektive åldersgrupps riktålder.

En högre kompensationsgrad innebär ett tydligt tillskott med pengar. Om pensionsåldern sätts till riktåldern för respektive åldersgrupp i stället för 65 år för alla stiger den genomsnittliga kompensationsgraden från 56,3 procent till 66,9 procent. Givet en månadslön på 30 000 kronor vid pensionsåldern skulle det innebära att pensionen stiger från 16 900 kronor i månaden till 20 100 kronor i månaden.

För 80-talisterna, en generation som är mitt i livet, stiger den förväntade pensionen om slutlönen är 30 000 kronor i månaden från 15 600 kronor till 18 700 kronor om de arbetar fram till riktåldern jämfört med om de slutar vid 65 års ålder. Här är den förväntade riktåldern 69 år för dem förra i början på 80-talet och 70 år för dem som är födda 1983 och senare.

3.4 Kompensationsgrad och kön

Det finns en tydlig skillnad i kompensationsgrad mellan kvinnor och män. Generellt har män en högre genomsnittlig kompensationsgrad än kvinnor, trots att kvinnor i de äldre generationerna har en något högre andel som kommer från privat sparande. Det innebär att kvinnors pensionsutbetalning blir lägre trots att slutlönen är densamma.

Orsaken är att kvinnor ofta har färre arbetade år totalt, fler år med deltidsarbete och högre andel frånvaro på grund av föräldraledighet och sjukdom. Resultatet blir att det totala intjänandet till pension är högre hos män än hos kvinnor.

Skillnaderna i kompensationsgrad mellan könen minskar över tid. För de yngre är skillnaden mindre än för de som närmar sig pensionsåldern. För 60-talisterna är skillnaden omkring fyra procentenheter. Det trots att kvinnor i den här åldersgruppen är de enda som har så mycket privat pensionssparande att det faktiskt ger avtryck i statistiken.

Skillnaden i kompensationsgrad innebär att om en man och en kvinna har 30 000 kronor i lön när de går i pension får kvinnan en pension som är 1 200 kronor lägre

än mannen varje månad. Männen har en större andel tjänstepension vilket höjer deras kompensationsgrad. Det indikerar att de troligen också har högre löner generellt än kvinnorna. Andelen tjänstepension av den totala pensionen stiger med högre löner. Det beror på taket för intjänande till den allmänna pensionen vid 8,06 inkomstbasbelopp. I tjänstepensionsavtalen kompenseras detta med högre avsättningar till tjänstepensionen för löneandelar över 7,5 inkomstbasbelopp.

För 70-talisterna är skillnaden i kompensationsgrad mellan könen tre procentenheter. För 80-talisterna är skillnaden 0,6 procentenheter. Generationen född 1980–1989 är i dag mellan 33 och 42 år gamla. De är etablerade på arbetsmarknaden och många är fortfarande småbarnsföräldrar. Ännu så länge är skillnaden i kompensationsgrad alltså inte så stor. Men männen har en något högre kompensationsgrad i alla tre delarna, inkomstpension, premiepension och tjänstepension.

För 90-talisterna ser det annorlunda ut. Här har kvinnorna en högre andel tjänstepension än männen. En förklaring kan vara att kvinnor till stor del jobbar inom kommun- och landsting och här är åldern för första intjänade till tjänstepension lägre än i privat sektor där en stor andel av männen arbetar. I delar av den offentliga sektorn har också avsättningarna till tjänstepension nyligen ökat vilket syns i 90-talisternas förväntade pension. Motsvarande öknings finns inte överallt på den privata sidan utan bara delvis i vissa kollektivavtal.

3.5 Skillnad på redan intjänad pension och prognos

Underlaget i våra beräkningar är både en redan intjänad pension och en prognos för framtida intjänande som bygger på den nuvarande inkomsten. För 60-talister är det redan intjänad pension som väger tyngst, medan det för 80 och 90-talister till stor del är prognosberäkningarna. Om det påverkar den minskade skillnaden i kompensationsgrad mellan könen återstår att se i kommande undersökningar.

3.6 Kompensationsgrad och inkomst

Även om kompensationsgraden kan vara densamma för olika individer säger det inget om vad pensionen blir, räknat i kronor per månad. Kompensationsgraden redovisar bara förhållandet mellan inkomst före och efter pensionsuttaget. Hur blir då utfallet om vi kopplar kompensationsgraden till olika inkomstintervall?

Diagram 7: Kompensationsgrad och inkomst, alla

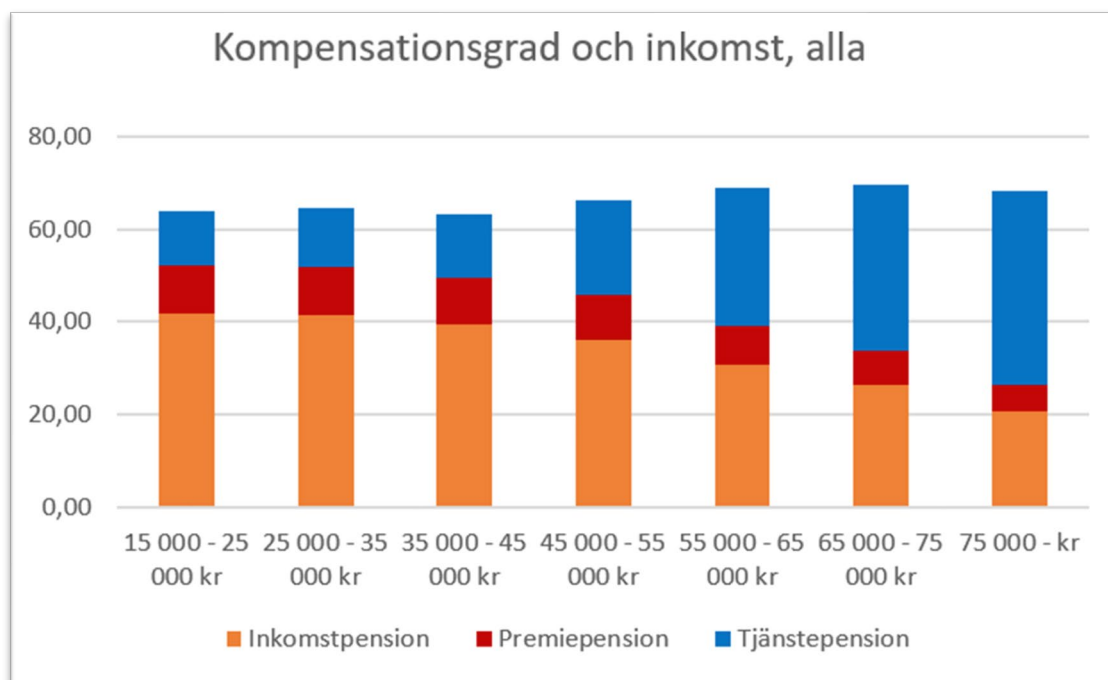

Diagram 7: Skillnaden i genomsnittlig kompensationsgrad beroende på inkomst uppdelad på inkomstintervall och inkomstpension, premiepension och tjänstepension. Riktåldersberäknad.

Tittar vi på olika inkomstintervall varierar kompensationsgraden med några procentenheter. Män har den lägsta kompensationsgraden i inkomstintervallet 15–25 000 kronor i månaden. Kvinnor har den lägsta kompensationsgraden i inkomstintervallet 35–45 000 kronor i månaden. I underlaget ingår dock inte inkomstpensionstillägg, ett tillägg som kan höja inkomst- och premiepensionsdelen med som mest 600 kronor i månaden.

I alla inkomstintervall, utom det lägsta 15–25 000 kronor i månaden och det högsta, månadslöner på 75 000 kronor och mer, har män en högre kompensationsnivå än kvinnor med motsvarande inkomst. Skillnaden är högst i inkomstintervallet 35–45 000 kr, 3,5 procentenheter. Det betyder att skillnaden i pensionsnivå mellan kvinnor och män i det lönespannet blir i storleksordningen 1 200–1 600 kronor i månaden.

Tabell 5: Kompensationsgrad i förhållande till lön

Inkomstintervall	Kön	Inkomst-pension	Premie-pension	Tjänste-pension	Kompgrad totalt
15 000–25 000	Kvinnor	42,22	10,49	11,90	64,60
	Män	40,42	10,20	11,42	62,04
25 000–35 000	Kvinnor	40,97	10,31	12,91	64,19
	Män	41,63	10,88	12,57	65,08
35 000–45 000	Kvinnor	38,16	9,84	13,27	61,26
	Män	40,29	10,69	13,78	64,75
45 000–55 000	Kvinnor	35,20	9,33	19,76	64,29
	Män	36,67	9,82	21,11	67,60
55 000–65 000	Kvinnor	30,08	8,24	29,25	67,56
	Män	31,13	8,47	30,05	69,66
65 000–75 000	Kvinnor	25,95	7,29	35,24	68,47
	Män	26,71	7,33	35,85	69,90
75 000–	Kvinnor	20,81	5,75	42,19	68,76
	Män	20,70	5,58	41,66	67,94

Tabell 5: Kompensationsgrad i förhållande till lön för män och kvinnor uppdelat på inkomst-pension, premiepension och tjänstepension. Riktåldersberäknad.

Att det är män med lägst inkomster och kvinnor med lite högre inkomster som har den lägsta kompensationsgradsnivån, kan ha flera orsaker. År på arbetsmarknaden, barnårsträtter, utbildningsnivå, lönekarriär över tid eller sammansättningen i urvalet kan spela roll. Det kan också ha att göra med åldersfördelningen i de olika inkomst-grupperna. Tendensen är att, även med riktåldersberäkning, yngre generationer har en lägre kompensationsgrad än äldre. Skillnaden är intressant att följa mer i detalj och över tid.

3.7 Fördelning allmän pension och tjänstepension

I de olika inkomstintervallen framgår tydligt att den inbördes fördelningen mellan allmän pension och tjänstepension varierar. Här är det taket vid inkomster över 8,06 inkomstbasbelopp och ökad avsättning till tjänstepensionen när lönen stiger som påverkar. I det lägsta inkomstintervallet svarar tjänstepensionen för strax under 20 procent av den totala pensionen, i de högsta inkomstintervallen för mer än hälften av den totala pensionen.

3.7.1 Olika tjänstepensionsavtal

När vi titta på kompensationsgraden i olika tjänstepensionsavtal bygger det på avtal som pensionsspararna har våren 2022. Det säger förstås inget om vilket eller vilka avtal våra användare har haft tidigare i sitt arbetsliv. Prognosen bygger dock på att individen fortsätter att arbeta inom samma avtal fram till pensionen.

I prognosberäkningarna ingår inte olika typer av tillägg till tjänstepension som löneväxling, flexpension eller andra påslag som kan skilja sig mellan olika avtal. Däremot kommer de pengarna med i underlaget för redan intjänad pension. [

När vi tar hänsyn till riktåldern i våra beräkningar innebär det att vi även räknar med att tjänstepensioner och eventuellt privat sparande tas ut vid samma ålder som riktåldern.

I våra prognoser antar vi att inbetalningar till tjänstepensionen upphör vid 65 års ålder, om vi inte får andra uppgifter från berörda bolag och myndigheter. Hur framtidens avtal kommer att hantera höjda pensionsåldrar i den allmän pensionen vet vi inte. I några avtal har intjänandeåldern redan höjts. I andra håller åldern för första intjänande på att sänkas. Effekten av ändrade intjänandeåldrar borde dock ännu inte vara särskilt stor i våra beräkningar av den totala kompensationsgraden.

3.7.2 Ålderns betydelse i olika avtal

Det finns en skillnad i total kompensationsgrad mellan olika avtal. Högst total kompensationsgrad har 60-talister med SAF-LO-avtalet och privatanställda tjänstemän med ITP, lägst kommun- och regionanställda i samma åldersgrupper.

Diagram 8: Kompensationsgrad, olika avtal, 60- och 80-talister

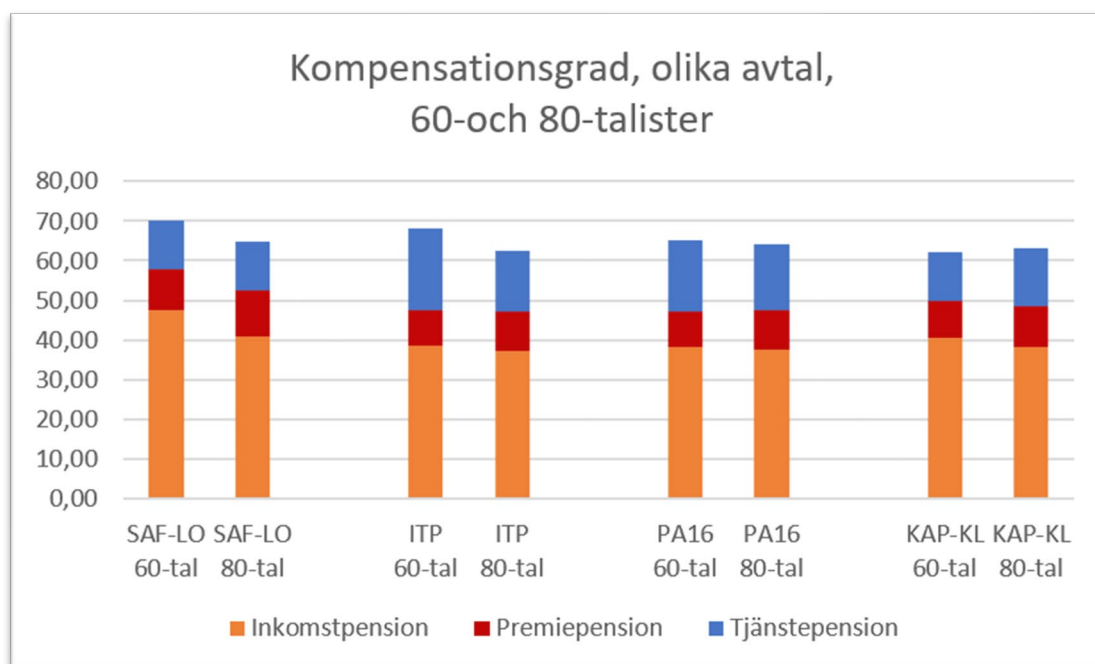

Diagram 8: Skillnaden i kompensationsgrad i olika avtal mellan 60- och 80-talister. Riktåldersberäknad.

Jämför vi däremot förändringen inom samma avtal ser vi att 80-talisterna har lägre kompensationsgrad än äldre generationer i privat sektor. Skillnaden mellan äldre

och yngre privatanställda arbetare beror på att de äldre har en högre andel allmän pension. För tjänstemännen är det i stället tjänstepensionen som skiljer sig åt mellan generationerna. En sådan skillnad syns inte om vi tittar på de offentliga avtalen. Här finns sannolikt en mängd förklaringar som förändringar i avtalen över tid, olika start- och slutår för intjänande och löneutvecklingen över tid.

För 80-talisterna är skillnaden i kompensationsgradsnivå lägre än för 60-talisterna.

3.7.3 Kön och avtalsområde

Tittar vi på skillnaden i kompensationsgrad mellan kvinnor och män inom samma avtalsområde så är kompensationsgraden för kvinnor generellt sett lägre. För kvinnor och män födda på 60-talet är skillnaden mellan könen drygt tre procentenheter. Skillnaden sjunker sedan något i yngre generationer. Undantaget är kommun-och regionanställda. Här är kompensationsgraden ungefär densamma för män och kvinnor.

Det kan både vara högre allmän pension och högre tjänstepension som höjer männens kompensationsgrad. Det kan tyda på fler år i arbetslivet och högre lön än kvinnorna.

Diagram 9: Kompensationsgrad inom samma avtalsområde

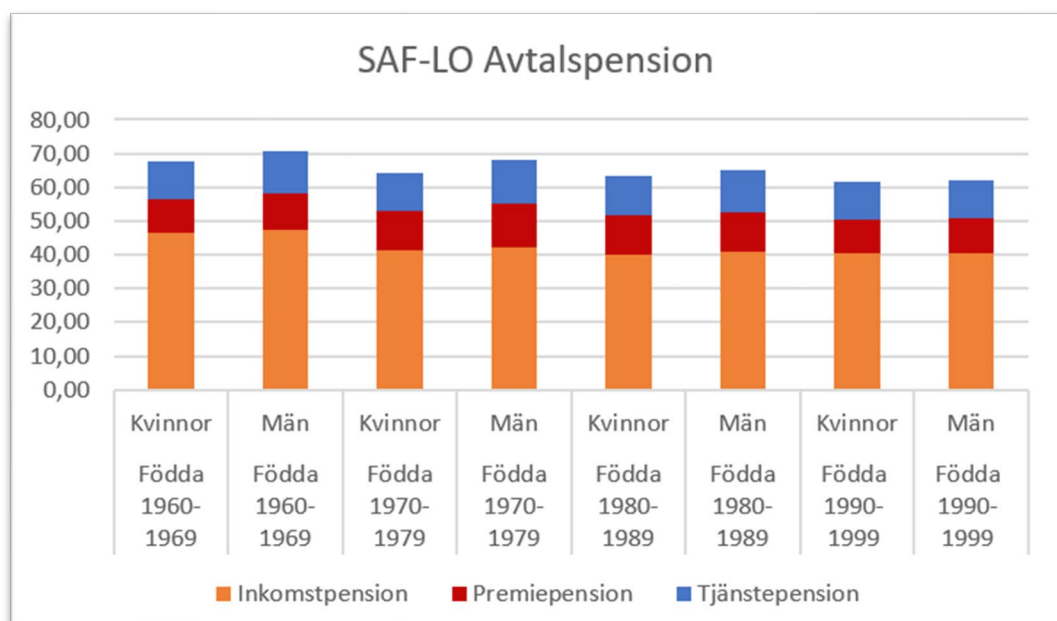

Diagram 9: Skillnaden i kompensationsgrad mellan kvinnor och män i olika åldrar inom avtalsområde SAF-LO. Riksåldersberäknad.

3.8 Privat sparande

Privat pensionssparande ingår i vårt underlag. Här handlar det om avdragsgillt sparande, traditionella pensionsförsäkringar eller IPS, individuellt pensions-sparande, som rapporteras in till minPension.

Avdragsrätten avskaffades för alla utom för de som saknar tjänstepension. Bland minPensions användare förekommer av det skälet privata pensionssparandet nästan enbart hos äldre generationer, de som har hunnit få ihop ett sparande av betydelse innan regelförändringarna.

Det privata sparandets betydelse, som det redovisas i vår rapport, är begränsat. Där det förekommer är effekten på den totala kompensationsgraden under en procentenhet. De som mest sparar privat är kvinnor födda på 60-talet med höga löner.

För jämförelsens skull har vi beräknat det privata pensionssparandet med så lång utbetalningstid som möjligt. Det är dock sällan så det fungerar i verkligheten. Stor del av privat sparande har en kortare utbetalningstid vilket ger en högre kompensationsgrad under den tiden.

Andra typer av sparande, till exempel i ett investeringssparkonto eller i en kapitalförsäkring, ingår inte i underlaget till privat sparande eftersom det sparandet inte är öronmärkt till pension. Betydelsen av sparandet för framtida pensionärer är därför svår att uppskatta.

3.9 Kapitalinkomsternas betydelse

Pensionernas sammansättning förändras med yngre generationer. Andelen premiepension och premiebestämd tjänstepension ökar. Det innebär att pensionerna i högre utsträckning än tidigare kommer att vara påverkade av förändringar på kapitalmarknaden.

Vi har därför i den här rapporten tittat på hur fördelningen av pensionen ser ut för olika individer med hänsyn tagen till andelen premiepension och andelen premiebestämd tjänstepension av den totala pensionen.

Den allmänna pensionen består av inkomstpension och premiepension. Till det kommer garantipension och inkomstpensionstillägg men de är statliga stöd som utgår till dem som av olika anledningar har en relativt låg pension.

Inkomstpensionens värdeutveckling styrs av inkomstindex. Det indexet beräknas utifrån genomsnittet av samtliga pensionsgrundande inkomster för personer i åldrarna 16–64 år. För att systemet ska vara hållbart över tid ska de avgiftsin-komsterna tillsammans med tillgångarna i buffertfonder (AP-fonder) klara att finansiera kommande pensionsutbetalningar. Börsutvecklingens påverkan på inkomstpensionen är begränsad.

Premiepensionen är den del av den allmänna pensionen som placeras i fonder. Det finns en valmöjlighet att själv placera pengarna. Förvalet, för den som inte väljer något annat, är att pengarna placeras i en global aktiefond, AP7 Såfa. Gradvis, från 56 års ålder, minskar andelen aktier för att vid 75 års ålder vara omkring en tredjedel av kapitalet.

Värdeutvecklingen beror på hur fonderna utvecklas över tid. När premiepensionen tas ut räknas beloppet om en gång om året. Vid uttag av premiepension går det också att flytta pengarna till en traditionell försäkring.

Börsutvecklingens betydelse för premiepensionen är stor, i synnerhet om hela kapitalet placeras i aktiefonder.

3.9.1 Tjänstepensionen

Tjänstepensioner kan vara antingen förmånsbestämda eller premiebestämda.

Den förmånsbestämda tjänstepensionen är beroende av din lön och hur länge du varit anställd inom ett tjänstepensionsavtal. Pensionen är i förväg bestämd till en procentsats av slutlönen. När pensionen betalas ut sker uppräknings i regel med prisutvecklingen. För den enskilde individen har börsutvecklingen här begränsad betydelse. Det är främst äldre generationer och individer med löner över 7,5 inkomstbasbelopp som har förmånsbestämd tjänstepension.

Premiebestämd tjänstepension innebär att arbetsgivaren betalar in en summa pengar som motsvarar en procentsats av lönen. Pengarna kan placeras på olika sätt och pensionens storlek beror på värdeutvecklingen av kapitalet. I de stora kollektivavtalens förval är den premiebestämda tjänstepensionen placerad i en traditionell försäkring där exponeringen mot aktiemarknaden kan variera beroende på individens ålder.

Den premiebestämda tjänstepensionen kan också placeras i fondförsäkring. Då är exponeringen mot aktiemarknaden, precis som för premiepensionen, beroende på de fonder som valts.

3.9.2 Andel av den totala pensionen kopplad till kapitalmarknaden

Hur stor andel av den totala pensionen som är kopplad till kapitalmarknaden varierar. Det är främst ålder och lönenivå som har betydelse.

Bland 60-talisterna är andelen lägre än för yngre generationer. En stor del av denna åldersgrupp hade färre arbetsår framför sig när de år 2000 första gången fick välja fonder till premiepensionen. Intjänandetiden blir därmed kortare.

Tjänstepensionen hos 60-talisterna varierar med inslag av både förmånsbestämd och premiebestämd pension.

För 70-talisterna är andelen premiepension högre eftersom de började tjäna in till den redan i början av arbetslivet. Tjänstepensionerna påminner om 60-talisternas.

För yngre generationer, 80- och 90-talisterna, dominerar den premiebestämda tjänstepensionen och intjänandet till premiepensionen sker från start. Här är andelen av pensionen som är placerad på kapitalmarknaden högre än för tidigare generationer.

3.10 Inkomstens betydelse

Tittar vi på inkomstnivåer finns det också tydliga skillnader i andelen av pensionen som påverkas av börsutvecklingen.

Premiepensionens betydelse är störst för dem med de lägsta inkomsterna. Vid inkomster upp till 45 000 kronor är premiepensionens andel 16 procent av den totala pensionen för att sedan sjunka med högre inkomster. Dock varierar andelen mellan de olika generationerna.

Tabell 6: Andel premiepension av den totala pensionen

Inkomstintervall	Andel premiepension av total pension
15 000 - 25 000 kr	16 %
25 000 - 35 000 kr	16 %
35 000 - 45 000 kr	16 %
45 000 - 55 000 kr	15 %
55 000 - 65 000 kr	12 %
65 000 - 75 000 kr	11 %
75 000 - kr	8 %

Tabell 6: Andelen premiepension, procent, av den totala förväntade pensionen i olika inkomstintervall.

För de pensionssparare som är födda 1976 med en månadslön på mellan 25–35 000 kronor är premiepensionens andel 19 procent av den totala pensionen. Det motsvarar närmare 24 procent av den allmänna pensionen, vilket är högre än den förväntade värdeutvecklingen enligt branschens prognosstandard. Där är den förväntade värdeutvecklingen för premiepensionen strax under 20 procent av den allmänna pensionen.

För dem med högre inkomster minskar premiepensionens andel av den totala pensionen. Här är den genomsnittliga andelen åtta procent. Men för pensions-spararen som är född 1976 är andelen drygt 11 procent.

För de ännu yngre generationerna minskar premiepensionens andel något. För pensionsspararna som är födda 1989 är andelen premiepension 17 procent i inkomstspannet 25–35 000 kronor i månadslön och 10 procent för dem med månadslöner på 65–75 000 kronor.

Ett skäl till att premiepensionens andel minskar med högre lön är att det finns ett tak för intjänande till den allmänna pensionen. På motsvarande sätt ökar andelen inbetalningar till tjänstepensionen med stigande inkomst.

3.11 Tjänstepensionens andel

Tjänstepensionens betydelse för den totala pensionen ökar med stigande inkomst. För inkomster över 45 000 kronor i månaden är tjänstepensionens andel omkring 50 procent av den totala pensionen.

För de äldre generationerna förekommer det både förmånsbestämda och premiebestämda tjänstepensioner. Det är därför svårt att säga hur tjänstepensionerna påverkats av börsutvecklingen.

För de yngre generationerna är en större andel av tjänstepensionerna premiebestämda. Här kan pensionen både finnas i fondförsäkring och i en traditionell försäkring. I fondförsäkringarna är det den enskilde individens val av fonder som avgör risknivån. Men även och i de traditionella försäkringarna kan risknivån variera. Risknivån är här normalt högre för de yngre åldersgrupperna. Det är heller inte självklart att alla har en tjänstepension, vilket sänker den totala kompensationsgraden. Även här är det svårt att mäta hur de premiebestämda tjänstepensionerna påverkats av börsutvecklingen på en aggregerad nivå.

Tabell 7: Andel inkomst- premie- och tjänstepension hos två årskullar

Åldersgrupp	Månadslön	Andel inkomst-pension	Andel premie-pension	Andel tjänste-pension	Premiepension + tjänste-pension
Född 1976	25 000–35 000	61 %	19 %	20 %	39 %
Född 1976	65 000–75 000	36 %	11 %	52 %	64 %
Född 1989	25 000–35 000	63 %	17 %	20 %	37 %
Född 1989	65 000–75 000	40 %	10 %	50 %	60 %

Tabell 7: Andelen inkomstpension, premiepension och tjänstepension för två årskullar med olika inkomstnivåer.

3.11.1 Skillnader i olika avtal

Tjänstepensionerna ser olika ut. En del har en högre andel förmånsbestämd tjänstepension, särskilt i högre åldersgrupper och för individer med högre inkomster. I den premiebestämda tjänstepensionen går det att välja att placera pengarna i fondförsäkringar eller i traditionella försäkringar. I en del avtal måste delar av tjänstepensionen placeras i traditionell försäkring, i andra finns inte den begränsningen. De förval som finns i den premiebestämda pensionen är traditionella försäkringar, men med olika risknivå. Generellt tar yngre generationer högre risk än äldre generationer.

3.12 Skillnader mellan könen

Kvinnor har generellt lägre kompensationsgrader än män. Delar vi upp kompensationsgraden i de olika komponenterna är det främst skillnaden i inkomstpension och tjänstepension som medför att männens kompensationsgrad är högre. Premiepensionens andel är i stort sett densamma för båda könen.

Men eftersom kvinnor har lägre löner än män kan det i praktiken innebära att kvinnors andel premiepension kan vara något lägre. Andelen premiepension som en del av den totala pensionen minskar med högre lön. Skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittliga lön bland minPensions användare är cirka 50 000 kronor om året eller drygt 4 000 kronor i månaden. (se tabell 2).

Tabell 8: Kompensationsgrad fördelad på pensionsdelar

Åldersgrupp	Kön	Inkomst-pension	Premie-pension	Tjänste-pension	Total kompgrad	Premie-pension % av total	Inkomst-pension % av total	Tjänste-pension % av total
Födda 1961–1969	Kvinnor och män	41,04	9,33	15,13	65,50	14	63	23
	Kvinnor	40,70	9,08	13,92	63,70	14	64	22
	Män	41,46	9,60	16,68	67,74	14	61	25
Födda 1970–1979	Kvinnor och män	37,38	10,86	15,50	63,74	17	59	24
	Kvinnor	37,34	10,67	14,30	62,32	17	60	23
	Män	37,40	11,02	17,03	65,45	17	57	26
Födda 1980–1989	Kvinnor och män	38,07	10,43	13,92	62,43	17	61	22
	Kvinnor	38,12	10,33	13,63	62,08	17	61	22
	Män	38,05	10,50	14,17	62,71	17	61	23
Födda 1990–1999	Kvinnor och män	39,26	9,73	12,72	61,71	16	64	21
	Kvinnor	39,00	9,57	13,19	61,76	16	63	21
	Män	39,50	9,86	12,39	61,75	16	64	20

Tabell 8: Kompensationsgrad och procentuell andel av inkomstpension, premiepension och tjänstepension för olika åldersgrupper, uppdelat på män och kvinnor.

3.13 Utveckling över tid

Under de sex år som gått sedan våra första kompensationsgradsberäkningar har minPensions registrerade användare nästan fördubblats, från 2,3 till 4,5 miljoner. Andelen nya användare är till större del kvinnor och yngre och utrikes födda även om de äldre användarna fortfarande dominerar. Årskullar födda på 50-talet finns inte längre med i underlaget eftersom större delen av de årskullarna gått i pension. De årskullarna hade relativt sett höga kompensationsgrader.

I tidigare undersökningar har den totala kompensationsgraden påverkats i högre grad av den gemensamma pensionsåldern, oavsett åldern på pensionsspararna. Yngre generationer har haft en lägre kompensationsgrad på grund av deras förväntade längre livslängd.

I våra senare undersökningar har vi valt att mäta kompensationsgraden i förhållande till varje årskulls riktålder, alltså den pensionsålder i den allmänna pensionen som är anpassad till den förväntade livslängden och som är den lägsta åldern för uttag av samtliga pensioner. När kompensationsgradsberäkningarna

anpassas till respektive årskulls riktålder stiger den förväntade kompensationsgraden för alla, och mest för de yngre generationerna.

För 50-talisterna var skillnaden i kompensationsgrad mellan kvinnor och män fem procentenheter. För 60-talisterna har den skillnaden minskat till fyra och för 70-talisterna till tre procentenheter.

För 80- och 90-talisterna är skillnaderna mindre, men här är också en större andel av underlaget rena prognosberäkningar medan prognoserna för äldre generationer i större utsträckning bygger på faktiskt intjänande.

Nivån på inkomsten spelar också stor roll för hur stor pensionen blir. Både när det gäller beloppet, i kronor per månad, och för hur stor den förväntade kompensationsgraden blir.

Män har den lägsta kompensationsgraden vid låga inkomster, månadslön på 15–25 000 kronor, medan kvinnornas lägsta kompensationsgradsnivå finns i inkomstintervallet 35–45 000 kronor. Här kan det finnas flera orsaker. Fler män har egna företag som genererar relativt låg inkomst och ofta saknas insättningar till tjänstepension eller privat sparande. Kvinnornas lägsta kompensationsgrad för något högre löner kan möjligen bero på att de hamnat i skarven mellan möjligheten att få garantipension och möjligheten till högre avsättningar till tjänstepension. Det kan också bero på att lönekarriären ser olika ut för män och kvinnor. Kvinnor har ofta fler år med deltidsarbete arbetslivet vilket påverkar kompensationsgraden.

Tjänstepensionerna har också förändrats sedan våra första kompensationsgrad-rapporter. Då var avsättningarna till tjänstepensionen relativt lika i de olika avtalen. Sedan dess har fler avtal höjt inbetalningarna och i vissa avtal finns olika typer av tillägg i form av flexpension och liknande. De här extra pengarna finns med i den intjänade pensionen, men inte alltid i prognosen framåt. Det innebär att risken finns att tjänstepensionens andel undervärderas, åtminstone för de yngre årskullarna.

I den här rapporten har vi också för första gången valt att särredovisa premiepensionen i den allmänna pensionen.

Premiepensionen har störst betydelse för dem med relativt låga löner, upp till 45 000 kronor i månaden. Här motsvarar den i genomsnitt ungefär 16 procent av den totala pensionen. Andelen väntas öka med yngre generationer eftersom intjänande till premiepensionen tillkom först från slutet av 1990-talet.

Vi har även tittat på hur stor del av övrig pension som finns placerad på kapitalmarknaden.

Sammanfattningsvis så ökar andelen av pensionen som påverkas av börskurserna för de yngre årskullarna. Individer med höga löner och därmed hög andel tjänstepension kan ha en väldigt hög exponering mot kapitalmarknaden även om det finns begränsningar för hur pengarna kan placeras i en del tjänstepensioner. Samtidigt ger högre exponering mot kapitalmarknaden möjlighet till högre avkastning på pensionskapitalet över tid, vilket innebär att individer med höga löner, över taket för intjänande till allmän pension men med högre avsättningar till tjänstepensionen,

kan få relativt sett högre pensioner än de som inte haft lika stor andel av sin pension kopplat till börskurserna.

En större andel pension som mer eller mindre direkt påverkas av utvecklingen på kapitalmarknaderna spelar roll både under spartid, men kanske ännu mer när det är dags att ta ut pengarna. I framtiden kan vi räkna med pensioner som är betydligt mer volatila än vad pensionerna är i dag.

Utrikes födda är tillsammans med egna företagare de grupper som riskerar att få de lägsta pensionerna i framtiden. Utrikes födda riskerar att inte få lika många år på svensk arbetsmarknad med pensionsrätter som infödda svenskar. Kompensationsgraden för den här gruppen är väsentligt lägre än för män och kvinnor födda i Sverige. Dock kan de ha kompletterande pension som utbetalas från annat land. Utrikes födda riskerar med få boendeår i Sverige att även få lägre garantipension. Egna företagare behöver själva finansiera sin tjänstepension.

För de yngre generationerna bygger en stor del av kompensationsgradsberäkningen på prognoser om framtida intjänade, decennier framåt. Det är svårt att förutspå så långt fram, både det egna intjänandet och pensionssystemen kan förändras under tiden.

Med våra regelbundna återkommande kompensationsgradsrapporter hoppas vi kunna följa utvecklingen och se vad de som nu börjat sitt arbetsliv kan förvänta sig i pension den dag de slutar att arbeta

Bilaga 1

Andra rapporter om kompensationsgrader

Olika analyser ger olika svar på vad den genomsnittliga kompensationsgraden är. Det beror på att olika metoder används vid dessa analyser och på att analyserna bygger på olika grupper av individer.

Pensionsmyndigheten har i en Rapport tillräckliga pensioner visat att genomsnittlig kompensationsgrad för personer som tog ut 100 procent inkomstpension år 2019 i genomsnitt, median, vad 77 procent. I samma rapport anger de att myndighetens standardtypfall, född 1975, kommer få en totalpension, d.v.s. allmän pension och tjänstepension (SAF-LO), motsvarande 73 procent av slutlön om pensionen tas ut vid riktålder. Riktålder för personer födda 1975 är prognosticerad till att vara 68 år.

Att Pensionsmyndighetens faktiska genomsnittliga kompensationsgrad, 77 procent, år 2019 för pension uttagen 2019 är högre än minPensions beror på bland annat på att i verkligheten sjunker inkomsterna före pensioneringen vilket ger en högre kompensationsgrad. minPensions analys utgår - i enlighet med vad som gäller för prognosstandarden - från att inkomsterna är konstanta fram till pensionen. Vidare beror en ytterligare skillnad på att i Pensionsmyndighetens faktiska pensioner ingår pension som tas ut tidsbegränsat och därför är högre än vad livsvarig pension skulle vara. Det finns flera ytterligare skillnader.

Att Pensionsmyndighetens standardtypfalls kompensationsgrad vid riktåldern också har en högre kompensationsgrad än genomsnittet i minPensions analys kan däremot inte förklaras med att inkomstutvecklingen är olika i de två analyserna. Förmodligen beror standardtypfalllets högre kompensationsgrad på att verklighetens genomsnittliga intjänade av pensionsrätt, i förhållande till aktuell inkomst, är något lägre än standardtypfalllets.

Tjänstepensionsbolaget Alecta har i en annan studie från våren 2021 tittat olika åldersgrupper och jämfört deras inkomster efter 70 års ålder jämfört med de inkomster de hade vid 62 års ålder. Den studien visar att pensionärer i genomsnitt har omkring 75 procent av inkomsterna innan pension.

Utöver pensionsinkomster ingår här arbetsinkomster i det fall det förekommer liksom transfereringar som till exempel bostadstillägg. I inkomstunderlaget för 62-åringarna ingår inte bara lön utan även inkomster från till exempel a-kassa, sjukersättning och sjukpenning.

Fackförbundet Forena har i en rapport från samma år beräknat effekten av riktåldern för den allmänna pensionen genom att göra en framskrivning av pensionsnivån utifrån att alla årskullar efter 1953 tjänar in samma genomsnittliga pensionsrätt som årskull 1953. Då hamnar kompensationsgradsnivån för den allmänna pensionen på 49 procent.

Variationen i kompensationsgrad beror på vilka parametrar som jämförs. minPension har valt att jämföra den enskilda individens lön med samma individs förväntade pension om den tas ut vid riktåldern med livsvarig utbetalning. Vad kan en person som är mitt i arbetslivet förvänta sig för ungefärlig pensionsnivå?

Vi har inte tagit med individer som har möjlighet att ta ut delar av sin allmänna pension. Vi har därmed velat undvika att få med individer som har gått ner i arbetstid och tar ut pension samtidigt (jobbonärer). Vi har heller inte med andra inkomster som sjukersättning, sjukpenning, a-kassa, bostadstillägg eller äldre-försörjningsstöd.

Parameter/område	Typfallsberäkning	Pedal/pågående utbetalningar	minPensions prognos
Urval	Teoretisk modell	100% inkomstpension	• Registrerad användare • Gjort prognos senaste 24 månaderna • Rensning ytterligheter mot SCB
Intjänade förmåner	Teoretisk modell med framskrivning av intjänade förmåner	• Endast utbetalningar allmän- och tjänstepension • Förmåner kan finnas kvar i sparande	• Avgränsat till anslutna bolag och produkter • Allmän-, tjänste- och privat pension
Livshändelser			• Fram till prognosdatum
Prognos/framskrivning			• Fortsätter inom samma avtalsområde • Framskrivning enligt prognosstandard
Faktorer vid Z (utbetalning)		• Faktiskt belopp	• Bästa tillgängliga information där antingen respektive kollektivs delningstal eller prognosstandard används
Uttagstider			
Lön/inkomst			
Pelare "0" – BTP, garantipension m.m.			Ej BTP, garantipension, inkomstpensionstillägg